

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 2 se sídlem Francouzská 808,19, Praha 2, rozhodl samosoudkyní JUDr. Otílií Hrehovou ve věci

žalobce: ■■■ M■■■ Ž■■■, narozený ■■■■■■■■■■
bytem ■■■■■■■■■■
zastoupený advokátem Mgr. Michalem Dlabolou,
sídlem U Studánky 3, 170 00, Praha 7

proti
žalované: **Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.**, IČO 60192852
sídlem Bělehradská 128/222, 120 21 Praha 2
zastoupená advokátem JUDr. Luďkem Chvostou
sídlem White & Case (Europe) LLP, Na Příkopě 14, 110 00 Praha

o trvání smlouvy o stavebním spoření

takto:

- I. Žaloba, aby bylo určeno, že právní poměr účastníků řízení založený jejich Smlouvou o stavebním spoření č. ■■■■■■■■■■ ze dne 14. 10. 2001 nadále trvá, **se zamítá**.
- II. Žalobce je **povinen** zaplatit žalované na nákladech řízení částku 23 716 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám právního zástupce žalovaného, JUDr. Luďka Chvosty, advokáta.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal určení, že právní poměr účastníků řízení založený jejich smlouvou o stavebním spoření č. ■■■■■■■■■■ ze dne 14. 10. 2001 nadále trvá. Uvedl k tomu, že účastníci dne 14. 10. 2001 uzavřeli smlouvu o stavebním spoření č.

██████████ (dále jen „Smlouva“) dle zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření ... (ve znění účinném do dne 31. 12. 2003) a dle Všeobecných obchodních podmínek stavebního spoření (dále jen „VOP“). Cílová částka činila 300 000 Kč. Dopisem ze dne 15. 5. 2015 žalovaná žalobci oznámila, že „Zůstatek na Vašem účtu stavebního spoření činí ke dni 30. 4. 2015 celkem 309 955,30 Kč“ a že „na Vaší smlouvě o stavebním spoření č. ██████████, dále jen (Smlouva) bylo ke dni 30. 4. 2015 evidováno překročení cílové částky. Protože došlo k naspoření cílové částky ve smyslu čl. 1, odst. 1 a 2 Všeobecných obchodních podmínek platných pro Vaší smlouvu (VOP), přespoření cílové částky podle čl. 9, odst. 8 VOP není přípustné, Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s. (MPSS) již dále nesouhlasí s dalším navýšením cílové částky a žádný úvěr již nemůže být na základě Smlouvy poskytnut, jelikož cílová částka již byla naspořena, došlo k dosažení účelu Smlouvy ve smyslu ustanovení § 603 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a MPSS má povinnost vyplatit Vám zůstatek účtu stavebního spoření“. Žalobce, který do smluvního vztahu s žalovanou vstupoval právě se záměrem spořit u ní volné finanční prostředky po právě tak dlouhou dobu, dokud tyto prostředky nebude jednou potřebovat k financování svého bydlení, a to, pochopitelně, s ohledem na výhodné finanční podmínky tohoto stavebního spoření (dané jednak státní podporu a jednak i dohodnutým 3%-ním úrokem žalované), nepovažuje ono ukončení Smlouvy za opodstatněné. Dle žalovanou zmiňovaného ustanovení čl. 9 odst. 8 Všeobecných obchodních podmínek stavebního spoření (dále jen „VOP“) totiž platí, že „Přespořením cílové částky se rozumí stav, kdy zůstatek na účtu účastníka je vyšší než sjednaná cílová částka. Přespořování cílové částky není přípustné, v takovém případě účastník výslovně souhlasí s tím, že přespořenou částku zaokrouhlenou na celé tisíce Kč nahoru stavební spořitelna považuje automaticky za novou cílovou částku a rozdíl úhrady, vzniklý navýšením cílové částky, stavební spořitelna zúčtuje k tíži účtu účastníka. Pokud účastník dodatečně vyjádří nesouhlas s tímto postupem, má stavební spořitelna právo smlouvu vypovědět“. Mezi účastníky řízení není sporu o tom, že v žalobcově případě skutečně došlo k přespoření cílové částky, když žalobce při původně sjednané cílové částce 300 000 Kč „naspořil“ (svými platbami, státní podporou a úroky) částku 309 955,30 Kč. Jádrem tohoto sporu je otázka, zda v této situaci dochází zániku Smlouvy, resp. vzájemných práv a povinností z ní (dle žalovanou zmiňovaného ustanovení § 603 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, o tom, že „Práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny“) anebo zda Smlouva dále pokračuje (s novou - automaticky zvýšenou - cílovou částkou). Žalobce s poukazem na citované ustanovení čl. 9 odst. 8 VOP zastává názor, že upravuje-li Smlouva výslovně právní následky situace, kdy „naspořené“ prostředky převýší dohodnutou cílovou částku, a to tak, že tím automaticky dochází ke zvyšování cílové částky, potom v jeho případě nedošlo k ukončení Smlouvy, leč k automatické změně cílové částky, která tedy při zůstatku žalobcova účtu stavebního spoření ve výši 309 955,30 Kč činí 310 000 Kč. Žalobce proto dopisem ze dne 9. 6. 2015 žádal žalovanou o pokračování Smlouvy, avšak marně, když žalovaná žalobci dopisem ze dne 26. 6. 2015 odpověděla, že „bylo naším právem spořicí účet Vašeho klienta uzavřít a nepřijímat jakékoliv další vklady na účet stavebního spoření“, a to s tím, že (1) s poukazem na ustanovení čl. 1 odst. 1 a 2 VOP „Smlouva o stavebním spoření tak byla uzavřena na dobu určitou do okamžiku naspoření cílové částky a naspořením cílové částky zaniká“, že (2) „není povinna akceptovat jakékoliv vklady na účet stavebního spoření po dosažení cílové částky. To plyne i ze systematického výkladu čl. 9 VOP. Možnost MPSS odmítnout žádost o navýšení cílové částky podle čl. 9, odst. 1 VOP (jak analyzováno výše) by totiž zcela ztrácela smysl, pokud by k navýšení mohlo dojít i bez souhlasu MPSS na základě pouhého faktického zaslání prostředků na účet stavebního spoření“, a že (3) ustanovení čl. 9 odst. 8 VOP „nutno vykládat jako určité smluvní zastrážení pro případ, kdy k nepřípustnému přespoření fakticky dojde (např. v důsledku

automatického připsání úroků)". Žalobce se domnívá, že argumenty žalované nejsou případné. Žalovaná dovozuje zánik smlouvy okamžikem naspoření cílové částky z ustanovení čl. 1 odst. 1 a 2 VOP, která znějí tak, že „Předmětem smlouvy o stavebním spoření (dále jen smlouva) je závazek účastníka spořit dohodnutou částku ..." a že „Smlouva musí být uzavřena písemně na určitou cílovou částku". Z pohledu žalobce z těchto ustanovení nikterak nevyplývá, že by Smlouva měla automaticky zaniknout v okamžiku naspoření cílové částky. Žalovaná argumentuje tím, by ustanovení čl. 9 odst. 1 VOP (o tom, že „Na písemnou žádost účastníka může stavební spořitelna zvýšit cílovou částku stavebního spoření ...") postrádalo smysl, mohl-li by účastník stavebního spoření dosáhnout i bez souhlasu žalované zvýšení cílové částky postupem dle čl. 9 odst. 8 VOP, tedy pouhou platbou na účet stavebního spoření nad dosavadní cílovou částku. Žalobce se necítí být povolán kritizovat smysluplnost jednotlivých ustanovení VOP, jejichž autorkou je pochopitelně sama žalovaná. Ostatně dle ustanovení § 557 (ve spojení s ustanovením § 3077) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, platí, že „Připouští-li použitý výraz různý výklad, vyloží se v pochybnostech k tíži toho, kdo výrazu použil jako první". Z pohledu žalobce, vyhradila-li si žalovaná po přespoření cílové částky právo Smlouvu vypovědět (poslední větou ustanovení čl. 9 odst. 8 VOP), pak Smlouva nemohla automaticky zaniknout již vlastním přespořením cílové částky. Faktem navíc je, že žalobce vystupuje v právním vztahu k žalované jako spotřebitel, takže i VOP musejí být vykládány mj. v duchu ustanovení § 55 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, dle něhož v době uzavření Smlouvy platilo, že „V pochybnostech o významu spotřebitelských smluv platí výklad pro spotřebitele příznivější" (dnes ustanovení § 1812 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, o tom, že „Lze-li obsah smlouvy vyložit různým způsobem, použije se výklad pro spotřebitele nejpríznivější"), a žalobce je i v tomto světle přesvědčen o tom, že argumentaci žalované nelze přijmout.

Přípustnost žaloby na určení dle ustanovení § 80 o.s.ř. spatřuje žalobce v tom, že rozsudkem soudu bude najisto postaveno, zda Smlouva stále trvá či nikoliv, přičemž bez takového určení by právní postavení žalobce vůči žalované bylo nejisté již proto, že v případě, byla-li by Smlouva skutečně ukončena, začala by tím ve smyslu ustanovení § 624 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, plynout promlčecí lhůta a žalobci by tak nezbývalo, nechtěl-li by nést riziko námítky promlčení, nežli se z opatrnosti de facto podřídit žalované a požádat ji, ač tak učinit nechce, o vybrání uspořené částky. Žalobu na plnění žalobce přitom podat nemůže, ježto toto plnění aktuálně nežádá, neboť by tím opět došlo k ukončení Smlouvy a žalobce by tak přišel o budoucí výnosy z tohoto spoření a vynuceně by se tak opět podřídil žalované. Chce-li tedy žalobce využívat i nadále výhod stavebního spoření u žalované bez obav z promlčení, pouze určení, zda toto spoření bylo automaticky ukončeno přespořením cílové částky či nikoliv, nastolí jistotu žalobce v právním poměru k žalované vtom směru, zda může naspořené prostředky u žalované dále ponechat či zda si je musí vybrat.

2. Žalovaná se žalobou nesouhlasila. Učinila nesporným, že mezi účastníky řízení došlo dne 14. 12. 2001 k uzavření Smlouvy o stavebním spoření č. [REDACTED] (dále jen „Smlouva“), jejíž nedílnou součástí byly Všeobecné obchodní podmínky žalovaného schválené Ministerstvem financí ČR dne 31. 5. 2001, pod č.j. 353/36725/2001 (dále jen „VOP“), účinné od 1. 7. 2001. Dopisem ze dne 15. 5. 2015 žalovaná žalobci oznámila, že došlo k naspoření cílové částky ve smyslu čl. 1, odst. 1 a 2 VOP, přespoření cílové částky podle čl. 9, odst. 8 VOP není přípustné, žalovaná dále nesouhlasí s dalším navýšením cílové částky a žádný úvěr již nemůže být na základě Smlouvy poskytnut, jelikož cílová částka již byla naspořena, že z těchto důvodů došlo k dosažení účelu Smlouvy ve smyslu ustanovení § 603 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále „Občanský zákoník“) a že žalovaná má povinnost žalobci vyplatit zůstatek účtu stavebního spoření.

Pokud se žalobce odvolává na čl. 9 odst. 8 VOP, resp. část jedné jeho věty, která žalobci dle jeho interpretace poskytuje bez jakéhokoli omezení možnost věčně („do nekonečna“) navyšovat sjednanou cílovou částku, v důsledku čehož by dle žalobce Smlouva měla i přes naspoření cílové částky a nesouhlas žalovaného s jejím dalším navyšováním údajně trvat i nadále, pak žalovaná s tímto účelovým výkladem žalobce nerespektujícím základní pravidla výkladu právních norem a navíc vedoucím k absurdním závěrům nemůže souhlasit. Jak bude dále rozvedeno, interpretace žalobce se zakládá na izolovaném a ryze selektivním výkladu smluvních podmínek, který je třeba odmítnout. Dle názoru žalované, nesvědčí žalobci naléhavý právní zájem na požadovaném určení a již z tohoto důvodu by proto měla být podaná žaloba zamítnuta. Judikatura vyšších soudů se již dříve ustálila v závěru, že v případě určovací žaloby jde o rozhodnutí preventivní, které má smysl jen tehdy, pokud může přinést účelnou ochranu práva žalobce před tím, než dojde k porušení práva. Naopak tam, kde již k domnělému porušení práva došlo a jeho reparace lze dosáhnout uložením povinnosti, nemá určovací rozhodnutí smysl a je třeba se žalobou domáhat určitého plnění. Má-li žalobce za to, jak lze usuzovat z jeho žalobních tvrzení, že k domnělému porušení jeho práva již došlo, bylo na místě, aby se svého nároku (např. nepřípsaného úroku) domáhal v řízení zahájeném k žalobě na plnění, v rámci něhož by soud otázku ne/existence právního vztahu založeného Smlouvou řešil jako otázku předběžnou. Celý spor mezi účastníky by tak byl jednoznačně vyřešen. Výsledkem řízení o určovací žalobě však bude pouze rozhodnutí, z něhož žádný nárok na plnění neplyne, a mohlo by být pouze podkladem pro další soudní řízení. Zákonnou podmínkou, bez jejíhož splnění nemůže žalobce s určovací žalobou uspět, je tedy existence naléhavého právního zájmu, který však žalobce musí v žalobě náležitě tvrdit a prokázat, což se v projednávané věci nestalo. Nedostatek doložení naléhavého právního zájmu je přitom samostatným a prvořadým důvodem, pro který nemůže určovací žaloba obstát a který sám o sobě vede k jejímu zamítnutí. Protože žalobci nesvědčí naléhavý právní zájem na požadovaném určení, měl by soud podanou žalobu zamítnout, aniž by se současně zabýval meritem věci.

Jakkoliv je žalovaná přesvědčena, že by podaná žaloba měla být zamítnuta již z důvodu nedostatku naléhavého právního zájmu žalobce, z procesní opatrnosti se žalovaný dále vyjadřuje i k samotné podstatě celého sporu. V posuzovaném případě došlo k ukončení smluvního vztahu podle § 603 Občanského zákoníku, tj. uplynutím doby. Podle § 603 Občanského zákoníku platí, že práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny. Doba trvání práv a povinností může být určena pevně stanovenou délkou (počtem dnů, týdnů, měsíců, let atd.), nebo může být určena v návaznosti na určitou skutečnost, jež v budoucnu nastane (např. do skončení pracovní neschopnosti, do doby vydání určitého rozhodnutí apod.). To potvrzuje i odborná literatura, viz např. Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2151. Dočasnost vztahu mezi žalobcem a žalovaným ze Smlouvy plyne z jeho samotné podstaty a účelu, jak tyto jsou obsaženy v zákoně a byly vyjádřeny mj. v čl. 1, odst. 1 a 2 VOP, podle kterých je Smlouva uzavřena „na určitou cílovou částku“. Smlouva tak je uzavřena na dobu určitou do okamžiku naspoření cílové částky a splněním tohoto cíle stavební spoření na základě Smlouvy končí. Závěr, že naspořením sjednané cílové částky dochází k naplnění účelu smlouvy o stavebním spoření a že stavební spoření zaniká uplynutím doby, potvrdil i Obvodní soud pro Prahu 10 ve svém rozsudku ze dne

Ten je na základě písemné žádosti účastníka oprávněn, nikoli však povinen, cílovou částku navýšit. To ostatně odpovídá jednomu ze základních principů smluvního práva, podle kterého ke změně smlouvy může dojít jedině se souhlasem všech smluvních stran. Lze proto uzavřít, že nutným předpokladem pro navýšení cílové částky je souhlas žalovaného. Ustanovení čl. 9, odst. 8 VOP toto jen potvrzuje výslovným ujednáním, že přespořování cílové částky není přípustné. Není přípustné, aby účastník jednostranně překračoval sjednaný rámec smlouvy o stavebním spoření vymezený její cílovou částkou. Pokud by chtěl spořit více, než bylo původně sjednáno, musí o to žalovaného písemně požádat. Ten po zvážení všech souvislostí, včetně regulatorních, a provedení kalkulací udržitelnosti navýšení jeho úrokové expozice (v poměru k výtěžkům z poskytnutých úvěrů ze stavebního spoření a případným dalším výnosům a nákladům), může navýšení cílové částky povolit. Pokud jde o žalobcem uváděnou část ustanovení čl. 9, odst. 8 VOP „v případě přespoření účastník výslovně souhlasí s tím, že přespořenou částku zaokrouhlenou na tisíce Kč nahoru stavební spořitelna považuje automaticky za novou cílovou částku...“, poukazuje žalovaná nejprve na to, že žalobci nespovídá ani žalobcem (nesprávně) prováděný jazykový výklad tohoto ustanovení. Žalobce se totiž snaží jeho závěry vyvozovat jen z izolované druhé věty citovaného souvětí. Přitom však zcela ignoruje skutečnost, že jí předchází uvozující věta („...v takovém případě účastník výslovně souhlasí s tím...“), kterou žalobce s navýšením cílové částky vyslovuje souhlas. Žalobce tedy dává souhlas s tím, že žalovaný může postupovat způsobem, kterým s minimální administrativou zajistí další správu přespořené částky - tedy že může přespořenou částku automaticky (tzn. bez absolvování procedury dle čl. 9, odst. 1 VOP) považovat za novou cílovou částku, a bere na vědomí, že žalovaná si za navýšení cílové částky strhne příslušnou úhradu (dále jen „poplatek“). Kdyby se mělo jednat nikoliv o právo, nýbrž o povinnost žalované (jak se snaží tvrdit žalobce), bylo by jistě ujednání VOP o souhlasu žalobce s tím, že žalovaná bude plnit své povinnosti, nadbytečné. Vzhledem k tomu, že se jedná o situaci, ke které může dojít i bez vůle žalobce cílovou částku navýšit, žalobci je zachováno právo s navýšením cílové částky dodatečně nesouhlasit. Jelikož by však žalovaná byla v důsledku případného dodatečného nesouhlasu zbavena možnosti účtovat poplatek a přespořenou částku efektivně spravovat, je takový nesouhlas spojen s výpovědním právem na straně žalované. I zde je zdůrazněn princip, že žalovaná nemůže být nucena pasivně přijímat důsledky přespoření a v jím neaprobovaném a administrativně zatěžujícím spořicí vztahu dále nuceně setrvávat. Shrnuto tedy žalobce prostřednictvím čl. 9, odst. 8 VOP dává svůj souhlas s tím, aby žalovaný určitým způsobem postupoval, pokud to žalovaný uzná za vhodné. Jedná se o smluvní zastřešení situace, která by nastat neměla, ale nastat může, tj. situace, kdy k nepřipustnému přespoření fakticky dojde například v důsledku připsání úroků nebo státní podpory (když předtím cílová částka samotnými vklady účastníka překročena nebyla). Smyslem tohoto ustanovení je především zjednodušení administrace částek, o které je v těchto situacích - typicky v nepatrném rozsahu - cílová částka překročena; bez něj by bylo nutné s přebytkem nad cílovou částku nakládat jinak, než s cílovou částkou samotnou. To by vyžadovalo individualizované zásahy v každém přespořeném případě, což by při vysokém počtu účastníků bylo velmi obtížné organizačně zajistit. Na podobném principu jsou ostatně založena i ustanovení o tzv. zakázaném debetu účtu ve standardní bankovní dokumentaci používané na českém trhu, kde také není překročení debetního limitu přípustné, nicméně strany si zpravidla sjednávají smluvní (sankční) režim pro případ, kdy k takovému přečerpání dojde. Je přitom zřejmé, že čerpání zakázaného debetu nemůže být vnímáno jako právo majitele účtu, když se naopak jedná o porušení smlouvy, které je sankcionováno smlouvou předvídanými mechanismy. Povaze čl. 9, odst. 8 VOP jakožto ustanovení účastníka spoření primárně zavazujícího, nikoliv mu dávajícího práva nad rámec čl. 9, odst. 1 VOP, odpovídá i oprávnění žalované Smlouvu vypovědět v případě,

že by účastník s navýšením cílové částky a odpovídající úhradou poplatku nesouhlasil. Pokud by se mělo jednat o právo účastníka („nárokové navýšení“), eventualita jeho nesouhlasu s navýšením cílové částky a oprávnění žalované Smlouvu vypovědět by nedávaly smysl. Navíc by se tím vyprazdňovalo i ustanovení čl. 9, odst. 1 VOP, neboť proč by účastník dával písemnou žádost o navýšení cílové částky podle tohoto ustanovení, když by jednoduše mohl na účet poslat odpovídající částku a žalovanému by nezbývalo, než cílovou částku navýšit automaticky. Takový závěr zjevně není udržitelný a je nesmyslný nejen z hlediska právního, ale i obecné logiky. Jakékoliv spoření nad rámec sjednané cílové částky a jakékoliv její zvyšování se z povahy věci může dít jen se souhlasem žalovaného. V neposlední řadě konsenzuální charakter čl. 9, odst. 8 VOP potvrzuje i skutečnost, že účastník je jednak za navýšení cílové částky v tomto režimu povinen zaplatit poplatek a jednak může s „automatickým“ zvýšením cílové částky nesouhlasit. Pokud by navýšení mělo probíhat skutečně zcela automatizovaně, bez možnosti smluvních stran to jakkoliv změnit (jak se to snaží prezentovat žalobce), byla by s tím úprava možnosti nesouhlasu v rozporu.

Žalobce se tedy dopouští hrubé dezinterpretace ustanovení čl. 9, odst. 8 VOP, kterému se účelovým výkladem z kontextu vytržených částí snaží dát jiný význam. Z ustanovení technického charakteru, které má řešit pouze „převis“ přes cílovou částku, se žalovaný pokouší vytvořit oporu pro údajnou povinnost žalovaného přijímat donekonečna vklady žalobce, bez ohledu na nesouhlas žalovaného s takovým jednáním. I kdyby takový závěr mohl z korektního použití jakékoliv výkladové metody plynout, jakože tomu tak není (viz výše), jedná se o závěr absurdní, tedy nepřijatelný. Je tomu tak jednak proto, že by Smlouva mohla být ze strany účastníka jednostranně prodlužována do nekonečna opakovaným zasíláním dalších a dalších prostředků a tím - dle názoru žalobce - automatickým navýšováním cílové částky i přes nesouhlas žalovaného. Za další by to znamenalo nemyslitelnou možnost účastníka spořit na účtu stavebního spoření neomezeně vysoké částky (třeba i několik miliard korun), což nemůže být připuštěno nejen pro ekonomickou nesmyslnost takového důsledku, ale i z hlediska regulativního (nezbytnost systémového řízení úrokových rizik, apod.). Ustanovení čl. 9, odst. 8 VOP lze vyložit jediné tak, že jakékoliv na jeho základě prováděné zvýšení cílové částky - tedy akceptace žalobcem zaslaných prostředků ve výši přesahující původně sjednanou cílovou částku - může proběhnout pouze a jediné se souhlasem žalovaného. Pokud souhlas není udělen, natožpak pokud je účastníkovi komunikován výslovný nesouhlas s dalším navýšením (jak se tomu stalo i v žalobcově případě), nastane situace dosažení cílové částky s následkem vyplacení uspořené částky a ukončení Smlouvy. Na další trvání Smlouvy a poskytování z ní plynoucích služeb nemá žalobce nárok. Výklad uvedený v žalobě by vedl ke zjevně nespravedlivým a především pak nesmyslným a právem zakázaným následkům. Žalovaný by totiž byl nucen přijímat vklady v jakékoli výši a zároveň setrvat ve smluvním vztahu s žalobcem bez jakéhokoli časového omezení. Takový výklad nemůže být soudem aprobován. Žalobci tedy žádná škoda nevznikla, když je to naopak on, kdo porušuje Smlouvu tím, že žalovanému neposkytuje součinnost při zaslání naspořené částky. Žaloba by proto měla být v celém rozsahu zamítnuta.

3. Účastníci učinili nesporným, že uzavřeli smlouvu, která se řídila obchodními podmínkami, jejichž výklad je z hlediska názoru účastníků, sporný. Nesporným je, že žalobce uskutečňoval vklady až do doby dokud nepřesáhly původně dohodnutou cílovou částku. Spor je o to, co se dle smluvního ujednání, poté, co byla docílena ta částka, děje dál, když byla přespořena. Jde o spor o výklad obchodních podmínek, o jedno ustanovení obchodních podmínek článku 9, kdy obě strany přednesly své výklady o pojetí, jak tomuto článku rozumějí.

4. Z Všeobecných obchodních podmínek stavebního spoření účinných od 1. 7. 2001 (na čl.10) z ustanovení čl. 9 odst. 8 Všeobecných obchodních podmínek stavebního spoření plyne, že přespořením cílové částky se rozumí stav, kdy zůstatek na účtu účastníka je vyšší než sjednaná cílová částka. Přespořování cílové částky není přípustné, v takovém případě účastník výslovně souhlasí s tím, že přespořenou částku zaokrouhlenou na celé tisíce Kč nahoru stavební spořitelna považuje automaticky za novou cílovou částku a rozdíl úhrady, vzniklý navýšením cílové částky, stavební spořitelna zúčtuje k tíži účtu účastníka. Pokud účastník dodatečně vyjádří nesouhlas s tímto postupem, má stavební spořitelna právo smlouvu vypovědět.
5. Z Oznámení o ukončení smlouvy o stavebním spoření z 15. 5. 2015 (čl.12) plyne, že žalovaná žalobci sdělila, že jeho spořicí účet byl uzavřen z důvodu naspoření cílové částky a přespoření není přípustné a žalovaná jakékoliv další vklady na účet stavebního spoření nebude přijímat. Žalobce převzal dne 19. 5. 2015 dokument žalované k ukončení smlouvy, naspořena částka nebyla vybrána žalobcem a je k dispozici žalované; což účastníci učinili nesporným.
6. Podle ustanovení § 80 o.s.ř. určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není se lze žalobou domáhat jen tehdy je-li na tom naléhavý právní zájem.
7. Soud se především zabýval otázkou, zda žalobci svědčí naléhavý právní zájem na určení. Soudní praxe ve své rozhodovací činnosti dovodila, že naléhavý právní zájem je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo právo žalobce nebo právní vztah, na kterém je účasten, ohroženo, popřípadě tam, kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým. Určovací žaloba má povahu preventivní; jejím účelem je poskytnout ochranu právnímu postavení (právu) žalobce dříve, než dojde k porušení právního vztahu nebo práva, a naopak, není namístě tam, kde právní vztah nebo právo již porušeny byly, a kde je žalobci k dispozici žaloba o splnění povinnosti, neboť v takovém případě prevence již pozbývá smyslu a příležitostí se stává reparace v podobě odstranění následků porušení práva. Proto v případě lze-li žalovat na plnění, odpadá právní zájem na určení právního vztahu nebo práva. Avšak i v případě, že lze žalovat na splnění povinnosti, připouští soudní praxe (NS 3 Cdon 1338/96, SoJ 21/97), že je naléhavý právní zájem na určení dán, jestliže rozhodnutí o určovací žalobě je způsobilé vytvořit pevný základ pro právní vztahy účastníků sporu a svými důsledky předejít případným dalším žalobám na plnění, anebo jestliže případná žaloba o splnění povinnosti nevystihuje (nemůže vystihnout) celý obsah a dosah sporného právního vztahu nebo práva (a naopak určovací žaloba tak činí účinněji než jiné procesní prostředky). Uvedené funkce určovací žaloby tak korespondují právě s podmínkou, aby na určení právního vztahu nebo práva byl naléhavý právní zájem; nelze-li v konkrétním případě očekávat, že je určovací žaloba bude plnit, nebude splněna ani tato podmínka. V takovém případě soud, aniž by se zabýval věcí samou (otázkami aktivní a pasivní legitimace), žalobu o určení zamítne. Vzhledem k tomu, že určovací žaloby slouží potřebám praktického života a nemohou vést ke zbytečnému rozmnožování sporů, je nedostatek naléhavého právního zájmu důvodem, pro který určovací žaloba neobstojí. (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17.4.2014, sp.zn.33 Cdo 1734/2014).
8. Na základě shora popsaného je zřejmé, že žalobce s jím podanou žalobou a s vylíčenými tvrzeními stran naléhavého právního zájmu na určení, úspěšný být nemůže. V jeho konkrétním případě již k porušení jeho práva došlo, neboť žalovaná považuje předmětnou smlouvu o stavebním spoření za ukončenou (zaniklou) a z tohoto důvodu neplní práva a povinnosti z daného závazkového vztahu vyplývající (nepřijímá vklady, nevyplácí úroky z vkladů, neposkytuje státní podporu atd.). Rovněž podle názoru soudu takto postavená žaloba na určení ani nemůže vytvořit pevný základ pro právní vztahy účastníků a předejít tak dalším případným žalobám na splnění povinnosti (srov.

rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.5.2014, sp. zn. 33 Cdo 1582/2013). Soud proto shledal, že ve věci absentuje naléhavý právní zájem na určení, že předmětná smlouva o stavebním spoření uzavřená mezi účastníky řízení trvá. Naléhavý právní zájem na požadovaném určení by proto byl dán jen tehdy, jestliže by současně objektivně vzato, byl způsobilý odstranit stav právní nejistoty žalobce nebo ohrožení jeho práva, což není daný případ. Pomocí určovací žaloby nelze řešit otázky (jak žalobce požaduje), které mají význam jen pro jiné, dosud nezahájené nebo již probíhající řízení (v němž je lze řešit jako předběžné otázky) nebo které mají být podle zákona řešeny v jiném řízení. Bude proto na žalobci, aby se žalobou na plnění, domáhal svého případného nároku (stran nepřipsaného úroku z vkladů), v jehož rámci bude nutné jako předběžnou otázku vyřešit i existenci předmětného závazkového vztahu. Žalobcová argumentace, že by s ohledem na dobu promlčení stran jednotlivých nároků (na vyplacení nepřipsaných úroků), musel být tyto žaloby podávány opakovaně, což by nebylo hospodárné, neobstojí, neboť existence naléhavého právního zájmu se hodnotí z důvodů shora vyjmenovaných, nikoli z důvodů hospodárnosti řízení.

9. V této souvislosti soud odkazuje i na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29.9.2016, č. j. 58Co 229/2016-133, ve věci obdobného skutkového stavu, kde se sice žalobkyně domáhala určení, že nadále trvají práva a povinnosti žalobkyně a žalovaného vyplývající ze smluv o stavebním spoření z důvodu, že jednostranné ukončení smluv žalovaným je neplatné. Odvolací soud ve zmíněné věci uzavřel, že určovací žaloba má především preventivní povahu, že v posuzované věci již došlo k porušení práva žalobkyně, neboť žalovaný považuje smlouvy o stavebním spoření za zaniklé ze zákona, nepřijímá od ní vklady, nevyplácí úroky z vkladu, neposkytuje státní podporu, čímž tedy není dán účel určovací žaloby, tedy poskytnutí ochrany práv a právního postavení žalobkyně dříve, než dojde k jejich porušení. I podle názoru odvolacího soudu by předmětná určovací žaloba nevyřešila tvrzená ohrožená práva žalobkyně, vyplývající ze smluv o stavebním spoření, jimiž tato dovozovala naléhavý právní zájem, a ani by nevytvořilo pevný základ pro právní vztahy účastníků do budoucna a předešla by žalobám na plnění.
10. Jelikož žalobcem podaná žaloba neplní svou preventivní funkci, zamítl ji soud pro nedostatek naléhavého právního zájmu podle ust. § 80 o. s. ř.
11. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 o.s.ř., podle něhož účastníku, který měl ve věci plný úspěch přizná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že žalovaná byla ve sporu plně úspěšná, přiznal jí soud náhradu nákladů tohoto řízení. Náklady řízení se skládají z mimosmluvní odměny advokáta podle ustanovení § 11 odst. 1, ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (7 úkonů právní služby po 2 500 Kč – převzetí a příprava zastoupení, vyjádření k žalobě z 21.9.2015, vyjádření z 23.5.2016 k replice žalobce a účast na jednání dne 26.5.2016, 21.9.2016, 23.8.2018 vyjádření ze dne 14.8.2018 k soudní rozhodovací praxi) ve výši 17 500 Kč, z náhrady hotových výdajů ve výši 2 100 Kč podle ustanovení § 13 odst. 1,3 ve spojení s ustanovením § 11 odst. 1 písm. a), g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., + DPH 4 116 Kč; celkem 23 716 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, a to k Městskému soudu v Praze, prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2. Odvolání je třeba podat ve dvojnásobném vyhotovení.

Praha 29. srpna 2018

JUDr. Otília Hrehová v.r.
samosoudkyně